

İzmir İlinde Tarımsal Üretici Örgütlerinin Yapılanması ve Ortak-Üye İlişkilerinin Analizi

AFA Adı	Tarım Ekonomisi (A 15)
Program Adı	Sosyo-ekonomik Araştırmalar (P 02)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	TAGEM, E. Ü. Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü
Proje Yürütücüsü	Zübeyde Albayram Doğan
Yardımcı Araştırmacılar	Faruk Metinoğlu, H. Ali Adsan, İlkay Özdemir Ekinci, Prof. Dr. Murat Yercan
Başlama-Bitiş Tarihleri	01/01/2014 - 31/12/2016

Proje Özeti:

Türkiye tarımının en önemli sorunlarının başında örgütlenme sorunu gelmektedir. Bu sorunun farklı boyutları söz konusudur. Bunlardan en önemlisi, Türkiye'deki çiftçi örgütlerinin yeterli etkinlikte olamaması, diğeri ise örgütlenme deseni içinde aynı işi yapan birden fazla örgüt modelinin bulunmasıdır. Çiftçi örgütlerinin etkinliklerinin zayıf olması tarımsal üretici örgütlerinin ortaklarına/üyelerine beklenen faydayı sağlayamamaları anlamına gelmektedir. Diğer yandan farklı örgüt modellerinin aynı amaçlar doğrultusunda (Örneğin; sulamada; sulama kooperatifleri ve sulama birlikleri; süt toplama-işlemede, kooperatifler, yetiştirici ve üretici birlikleri; bitkisel üretimde, tarım satış kooperatifleri, tarımsal kalkınma kooperatifleri, tarım kredi kooperatifleri ve üretici birlikleri) çalışmaları çoğu zaman birbirlerine rakip olmalarına ve çiftçilerin kendi aralarında bölünmelerine sebep olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye tarım sektöründe bir örgüt karmaşasının varlığı görülmektedir. Bu sebeple, bu çalışma ile İzmir ilinde tarım sektöründe faaliyet gösteren ve iki ana örgütlenme deseni olan kooperatif ve birlik yapılanması incelenmiştir. Bu proje ile uygun örgütlenme deseninin tespit edilmesi ile birlikte tarımsal örgütlerde ortakların/üyelerin ekonomik ve yönetsel katılımlarını ve yönetsel memnuniyet düzeylerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Veri toplama İzmir'deki tarımsal üretici örgütlerinin ortakları/üyeleri ile yapılan anket çalışması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde; Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS), faktör analizi ve korelasyon analizi tekniklerinden yararlanılmıştır.

AHS sonuçlarına göre, üreticilerin en yüksek kar, en düşük risk ve en iyi pazarlama fırsatı kriterlerine verdikleri öncelikler değerlendirildiğinde en iyi pazarlama fırsatı ilk sırayı almış üreticilerin başarıya ulaşmak için en yüksek kar, en düşük risk ve en iyi pazarlama fırsatı kriterlerine göre en çok tercih ettikleri girişim üretici örgütleri olarak bulunmuştur. Yönetimsel memnuniyet faktörü ile sulama kooperatifi, su ürünleri kooperatifi ve tarım kredi kooperatifi ortakları arasındaki ilişki pozitif, damızlık sığır yetiştiricileri birliği ve sulama birliği üyeleri ile arasındaki ilişki negatif; yönetime katılım faktörü ile sulama kooperatifi ve su ürünleri kooperatifi ortakları arasındaki ilişki pozitif, tarım kredi kooperatifi ve damızlık sığır yetiştiricileri birliği üyeleri arasındaki ilişki negatif; finansal beklenti ve örgütsel sorumluluk faktörü ile tarım kredi kooperatifi ve tarımsal kalkınma kooperatifi ortakları arasındaki ilişki pozitif, sulama birliği üyeleri ile negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur

Anahtar kelimeler: Tarımsal Kooperatif, Birlik, Örgüt Yönetimi, Katılımcılık, Ortak/Üye İlişkisi